

Minnesanteckningar från

NATIONELLT SKÄRGÅRDSFORUM 2013

29-30 maj i Skärhamn på Tjörn

Nationellt Skärgårdsforum är ett forum för samråd och dialog mellan olika aktörer inom skärgårdarna.

Temat för 2013 års skärgårdsforum var Samhällsplanering och medborgardialog.

Deltagare:

Boverket: Kajetonas Ceginskas

Havs- och vattenmyndigheten: Martina Liljegren

Kustbevakningen: Jonas Berg

Landsbygdsdepartementet: Gunilla Vanmer

Luleå kommun: Göran Wallin

Näringsdepartementet: Eva Sörell

Skärgårdarnas Riksförbund: Bengt Almkvist, Eva Widlund, Anetté Larm Johansson

Tillväxtanalys: Imber Råbock

Tjörns kommun: Benita Nilsson, Tinna Harling, Martin Johansen

Tillväxtverket: Per-Olof Remmare, Dennis Bederoff, Karin Hallerby, Bisse Tander

Trafikverket: Ulf Knappe

Vrängö: Jan Henning Pettersson, Eva Bamberg

Västra Götalandsregionen: Anders Persson, Susanne Harrysson

Välkomna

Karin Hallerby, tillförordnad chef för avdelningen Utveckling och Regional tillväxt på Tillväxtverket, välkomnade till Nationellt Skärgårdsforum, som senast anordnades 4-5 juni 2009 på Ven, då arrangerat av Landsbygdsnätverket i samarbete med Skärgårdarnas Riksförbund. Dessförinnan var det i Glesbygdsverkets regi i många år. Karin underströk vikten av att detta samrådsforum får fortsätta.

Välkomna till Tjörns kommun

Martin Johansen, kommunalråd i Tjörns kommun, hälsade välkommen till kommunen som har 15 000 åretruntboende, men som fördubblar sin befolkning under sommaren. 4 000 pendlar ut för att jobba, 1 000 pendlar in. Det är fem mil till Göteborg. Martin Johansen tror att Tjörns kommun kommer att växa i framtiden. Befolkningen på västra Tjörn är inte pendlingsbenägen, medan man däremot är det på östsidan av ön.

Centralorten Skärhamn växer. Kommunen har VA-sanerat fritidshus, vilket gör att fler, göteborgare i huvudsak, flyttar ut till Tjörn. Många kvinnor flyttar ut. Men en önskan från kommunen är att få ut de yngre.

Tjörns kommun prioriterar satsningar på skolan, och då grundskolan. Tjörns närmaste gymnasium ligger i Stenungsund på fastlandet. Många elever börjar åka till Göteborg när de ska gå gymnasiet, i tron att det är bra. Sen orkar de inte längre. Det blir för tufft. Många ansöker då om ett 4:e år för att klara studierna.

Företagsklimatet går åt rätt håll, menar Martin Johansen. Det finns många småföretag i kommunen. Mestadels hantverkare. Man har 3,2 procent arbetslöshet. En växande sektor är privatägda hamnar. Göteborgs hamnar är dyra, så många väljer att hyra på Tjörn.

Ett problem som inte är löst är frågan om vindkraftutbyggnaden, där olika intressen kolliderar.

Turismen ökar, men den behöver utvecklas för att inte stagnera. En aktuell satsning är cykla-vandra-bada.

PO Remmare, Tillväxtverket, flikade in att Tillväxtverket samordnar nationella myndigheter inom turism och besöksnäring och har sjösatt projektet Destinationsutveckling, som är ett regeringsuppdrag där fem destinationer valts ut efter ett ansökningsförfarande. Bohuslän är en av de fem utvalda destinationerna.

Benita Nilsson, ordförande i kultur- och fritidsnämnden i Tjörns kommun, berättade om det museum där Skärgårdsforum sammanträdde. Det var en lång väg från idé till färdigt museum för Nordiska Akvarellmuseet i Skärhamn. Det invigdes 2000 och 2010 valdes det till Årets Museum! Uppdragsgivare för museet är Västra Götalandsregionens kulturnämnd, Statens Kulturråd och Tjörns kommun. Kommunen ser i museet en möjlighet att stärka kulturturismen och marknadsföra kommunen.

Tinna Harling, planarkitekt i Tjörns kommun, berättade att de arbetar enligt metoden Cultural planning, som är en modell för samhällsplanering. Dess bärande idé är att man ska hitta platsens själ och att medborgarna ska involveras i planeringen. Frågor som ställs är: "Vad är du stolt över?" "Vad vill du visa dina gäster?" De kulturella resurser som finns ska tas tillvara. Så småningom kommer man fram till en handlingsplan.

Ett exempel är den översiktsplan för Tjörn som man nyligen har tagit fram. Det gick ut en enkät där man frågade efter "Tjörns själ" och det kom in 622 svar där det i huvudsak önskades att Tjörn skulle växa. Tjörnborna saknar: mötesplatser, lägenheter för unga, flexibel lokaltrafik, gång- och cykelvägar och ridvägar.

Göran Wallin och Bengt Almkvist frågade hur Tjörns kommun har behandlat frågan om strandskydd. Tinna svarade att Tjörn har valt att inte ta med det i översiktsplanen. Det är 100-300 meter som gäller för strandskydd. Ovanligt och endast för Tjörns kommun. Tjörn har för övrigt inte något problem med strandskydd. I tätort är det detaljplanen som gäller.

Nästa programperiod för EU:s strukturfondsprogram

Karin Hallerby, avdelningschef på Tillväxtverket, redogjorde för det man vet så här långt om nästa programperiod för EU:s strukturfondsprogram, 2014-2020.

Klart är bland annat att det inom den regionala utvecklingsfonden blir samma geografiska indelning som under nuvarande period, d v s åtta regionala program, men att det dessutom tillkommer ett nionde, nationellt program.

Tillväxtverket har under senhösten 2012/våren 2013 besökt regionerna tillsammans med nationella myndigheter och genomfört möten inför skrivandet av de regionala strukturfondsprogrammen. Bl.a. har "speed-dating" mellan den nationella och regionala nivån använts som metod vid mötena, för att fånga upp så många aspekter som möjligt. Tillväxtverket ansvarar för skrivandet av det nya nationella regionala programmet. Programskrivningsarbetet ska vara avslutat under hösten 2013.

Dag två

Per Olof Remmare, projektledare på Tillväxtverket, ledde Skärgårdsforum under dag två.

Näringsdepartementet

Eva Sörell informerade om de regionala serviceprogram (RSP) som varje län ska ta fram. I dessa finns inga pengar, men man samlar lokala och regionala aktörer. Riktlinjerna för arbetet blir klara någon gång i höst. Överlag är det goda argument för RSP. Det ger också större näringslivsfokus.

Eva Sörell talade också om den stundtals dåliga mobiltäckningen i skärgårdsområdena. Post- och telestyrelsen (PTS) gör stickprovsmätningar och arrangerar lokala konferenser om täckningen samt samlar in information från operatörerna om deras framtida utbyggnadsplaner.

Landsbygdsdepartementet

Gunilla Vannmer inledde med att berätta att devisen "Att bruka utan att förbruka" genomsyrar departementets arbete.

Satsningen Matlandet ska få nya pengar för att utveckla gastronomiska regioner. Denna satsning har starka kopplingar till Skogsriket-mat.

Gunilla informerade också om det kommande Landsbygdsprogrammet, som liksom andra EU-program löper år 2014-2020. Den totala budgeten är 32,5 miljarder, jämfört med nuvarande cirka 35. Just nu arbetar departementet med utformningen av det nya programmet.

Av särskilt intresse för skärgårdsområdena är fortsättningen på Leader-programmen. CLLD – Community Led Local Development, eller lokalt ledd utveckling, är en vidareutveckling av Leadermetoden. Den bygger på att man bildar lokala partnerskap. Leader/CLLD ska vara fem procent av Landsbygdsprogrammets budget för 2014-2020. Men ur vilken/vilka av EU:s fonder pengarna ska tas är inte klart.

Bengt Almkvist flikade in att det har gjorts en utvärdering av Matlandet Sverige samt Gastronomiska zoner. Effekterna är positiva överlag, både nationellt och internationellt.

Boverket

Kajetonas Ceginskas berättade om det regeringsuppdrag som Boverket fått angående en konsekvensutredning om strandskyddsbestämmelserna. Den 31 augusti 2013 ska utredningen vara klar.

Trafikverket

Ulf Knape berättade att det för närvarande finns 38 gula vägverksfärjor i trafik, varav 13 i Västra Götalandsregionen. Färjetrafiken kostar väldigt mycket pengar – en service som kanske kan tillhandahållas på ett bättre sätt i framtiden?

Trafikverket arbetar numera efter principen att man bör tänka efter innan man bygger. Kanske kan man använda det som finns och inte bara bygga nytt? Därför behöver Trafikverket vara med i ett tidigt skede i samhällsplaneringen.

Ulf betonade att Trafikverket vill vara mer delaktiga i skärgårdsfrågorna!

Havs- och vattenmyndigheten

Martina Liljegren informerade om att miljömålet "Hav i balans samt levande kust och skärgård" tyvärr inte kommer att uppnås 2020, som planerat.

Havsplanering ska numera ingå i översiktsplaneringen, och myndigheten jobbar tillsammans med länsstyrelserna med detta. Havsplanering har startat för såväl Västerhavet som för Östersjön och Bottenviken.

Västra Götalandsregionen

Anders Persson från Näringslivssekretariatet berättade om de kulturella och kreativa näringarnas (KKN) snabba tillväxttakt i regionen. Tillväxttakten har varit 5,5 procent. Regionen håller på att ta fram en ny handlingsplan för arbetet med KKN. Den kommer att vara klar och antagen under hösten 2013. Anders ser en stor utvecklingspotential i dessa näringar och inte minst etablerandet av Akvarellmuseet. Det som följt i kölvattnet av museets tillkomst är goda exempel på KKN-utveckling i Västra Götalandsregionen.

Susanne Harrysson, hemslöjdskonsulent, berättade om det utvecklingsarbete som pågår kring slöjden som näringsgren. Slöjd och hantverk har en lång historisk tradition som en viktig bisyssla i skärgårdsområdena. I dag bidrar skärgårdsslöjden till att stärka turism och besöksnäringen. Susanne betonade att digitala media är viktiga för att kunna nå ut med produkter och tjänster. Slöjden har satsat på detta.

Kustbevakningen

Jonas Berg från Kustbevakningen lyfte fram betydelsen av säkerhetsfrågor till sjöss men berättade också om att Kustbevakningen ofta deltar i olika event och visar upp sin verksamhet vid t.ex. skärgårds- och ödagar m.m. Intresset från allmänheten brukar vara stort.

Luleå kommun

Göran Wallin inledde med att berätta att fem kommuner ingår i Bottenvikens skärgård, och de har tillsammans jobbat fram en strategi för den 40 mil långa kuststräckan.

De arbetar bland annat med att stödja det lokala näringslivet, se över infrastrukturen, få en samsyn på anläggningar och koppla ihop hemslöjd med besöksnäring – upplevelsen ska kopplas till hantverket.

Den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) revideras och ska vara klar 2014.

Göran betonade att samarbetet i Skärgårdsforum måste fortsätta!

Skärgårdarnas Riksförbund

Bengt Almkvist berättade om SRF:s organisation och informerade om en pm med för SRF viktiga frågor för utvecklingen och stärkandet av skärgårdarna.

Han betonade vikten av att ett nationellt skärgårdsforum genomförs minst en gång om året för informations- och erfarenhetsutbyte mellan SRF och nationella myndigheter med uppdrag kopplade till våra skärgårdar. Tidningen Vi skärgårdsbor är ett annat viktigt forum för informationsspridning. Tidningen ges ut både digitalt och i pappersform.

Skärgårdsfakta

Imber Råbock från Tillväxtanalys lyfte fram statistiken och dess betydelse för analyser om förändringar och utvecklingen i skärgårdarna. Det är via jämförelser över tiden (tidsserier) som vi hittar våra argument för mycket utvecklingsarbete. De kvantitativa siffrorna ligger många gånger till grund för mer kvalitativa analyser.

BID – Business Improvement District

Eva Bamberg, projektansvarig, och **Jan Henning Pettersson** från utvecklingsgruppen på Vrångö berättade om hur man på ön arbetar enligt modellen BID för att få fler helårsboende. Metoden bygger på en bred aktörssamverkan mellan det offentliga och privata för utveckling av servicetjänster i gles- och landsbygder. Den handlar om att anpassa möjligheterna till de lokala förutsättningarna.

Destinationsutveckling

Dennis Bederoff från Tillväxtverkets program för besöksnäringen berättade om det pågående arbetet med Destinationsutvecklingsuppdraget, där Bohuslän är en av fem utvalda destinationer. Dennis gav också en introduktion i utvecklingen av turism och besöksnäringen såväl internationellt som nationellt.

Avslutning

Per-Olof Remmare och Bengt Almkvist avslutade med att tacka alla medverkande för givande dagar och bra diskussioner. De konstaterade vidare att samverkan mellan öbor och det offentliga främjandesystemet för skärgårdsfrågor bidrar till att sätta igång många kreativa processer, som i sin tur bidrar till utveckling och tillväxt. Bengt avslutade med att det är det som ger möjligheter till att kunna bo och leva i skärgårdarna även i framtiden.

Övriga medverkande

Annette Larm-Johansson, SRF

Britt-Louise Tander,
Tillväxtverket
Mötesarrangör,
dokumentation
6 (6)

Eva Widlund, SRF
Foto i
dokumentationen